

CZU 351.9

EFFECTUAREA CONTROLULUI ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ LOCALĂ PRIN PRISMA SUBIECȚILOR DE DREPT

Vladislav GALEMBA,

lector superior la Catedrei „Pregătire militară și intervenții profesionale”, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, magistrul în drept, comisar-principal

Necesitatea controlului asupra activității organelor administrative este dictată de realizarea la nivelul convenit a obiectivului de administrare a prestării unor servicii în interesul întregii societăți. Practic, administrația organelor administrative este implicată în întreaga viață a societății contemporane, ale cărei resorturi și mecanisme sunt din ce în ce mai complexe, și care creează un număr mare de litigii, în special, cele dictate de schimbările din societate, relațiile de piață, încheierea contractelor de către autoritățile administrației publice cu persoanele particulare, extinderea proprietății private, problema patrimoniului, finanțelor, stabilirea taxelor, impozitelor locale, etc. Toate acestea determină actualitatea temei, sporirea cerințelor față de controlul efectuat asupra activității organelor administrative.

Cuvinte-cheie: administrația locală, consiliul raional, control de stat, prevederile legale, subiect de drept.

PERFORMING CONTROL IN THE LOCAL PUBLIC ADMINISTRATION THROUGH THE PRISM OF LAW SUBJECTS

Vladislav GALEMBA,

lecturer at the Department “Military training and professional interventions”, Academy “Ștefan cel Mare” of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Moldova

The need to control the activity of the administrative bodies is dictated by the proper accomplishment of the objective of managing the provision of services in the interest of the whole society. The administration of the administrative bodies is practically involved in the whole life of contemporary society, whose springs and mechanisms are increasingly complex, and which creates a large number of disputes, especially those dictated by the changes in society, the market relations, the conclusion contracts by public administration authorities with private individuals, extension of private property, patrimony, finance, tax, local taxes, etc. All this determines the topicality of the topic, increasing the requirements for the control over the activity of the administrative bodies.

Keywords: local government, rayon council, state control, legal provisions, subject matter.

Introducere. Complexitatea deosebită a activității pe care o desfășoară autoritățile administrației publice, care cuprind practic toate domeniile și sectoarele vieții economico-sociale, determină ca și formele de control folosite să fie foarte diverse.

Subiecții controlului în administrația publică locală se împart în două categorii:

- *subiectul pasiv* (cel care este supus controlului) – nu poate fi decât una dintre autoritățile administrației publice locale – consiliul local, primarul sau consiliul raional, serviciile publice teritoriale sau serviciile publice descentralizate și aparatul acestor autorități;

- *subiectul activ* (cel care controlează, este diferit în funcție de tipul de control realizat). Astfel, în cadrul controlului judecătoresc, subiectul activ al controlului îl reprezintă instanțele judecătorești de drept comun, cu ocazia soluționării litigiilor generate de activitate a autorităților administrației publice locale sau de funcționarii acestora în cadrul controlului administrativ, subiectul activ reeșind din Legea nr. 123-XV din 18.03.2003 [3] „Cancelaria de Stat este responsabilă de organizarea controlului administrativ al legalității activității administrației publice locale, exercitat de structurile proprii sau prin intermediul oficiilor teritoriale din subordi-

ne”. Subiecte ale controlului de oportunitate sunt: Cancelaria de Stat, organele administrației publice centrale de specialitate, alte autorități administrative, care acționează inclusiv prin intermediul serviciilor descentralizate din unitățile administrativ-teritoriale potrivit competențelor ce revin acestora în condițiile legii.

Conținutul de bază. De menționat, în special, că controlul asupra activității organelor administrative este înfăptuit și de o serie de subiecți ca: autoritățile care exercită puterea legislativă, autoritățile care execută puterea executivă, serviciile descentralizate ale acestor autorități, primării și consiliile locale, precum și

organizațiile neguvernamentale și cetățenii.

Autoritățile administrației publice locale în Republica Moldova sunt potrivit Constituției Republicii Moldova și Legii nr. 123-XV din 18.03.2003:

- consiliul local;
- primarii;
- consiliul raional.

Consiliul local. Consiliul local reglementat în Constituție la art. 112 [1] și în Legea nr. 123-XV din 18.03.2003, Capitolul II (art.15-30) este reprezentativă și deliberativă a populației unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi, aleasă în vederea soluționării problemelor de interes local. Consiliile locale sunt compuse din consilieri, aleși în condițiile Codului electoral [2].

Consiliul local are drept de inițiativă și decide, în condițiile legii, în toate problemele de interes local, cu excepția celor care țin de competența altor autorități publice.

Consiliul local aprobă bugetul local, aprobă împrumuturile și contul de încheiere a exercițiului bugetar.

Consiliul local, la propunerea primarului, alege vice-primarul (viceprimarii), desemnează șefii de subdiviziuni, servicii, de întreprinderi municipale din subordine, numește secretarul consiliului în bază de concurs, aprobă statutul satului (comunei), orașului (municipiului), organigrama, statul de funcții, numărul de personal și regulamentul de organizare și funcționare a aparatului propriu de specialitate.

Consiliul local administrează bunurile publice ale satului (comunei), orașului (municipiului), gestionează serviciile publice locale prin instituții și agenți economici de interes local înființate

prin hotărâri proprii și exercită în condițiile legii și controlul asupra activității acestora.

Potrivit art. 20 din Legea 123/2003, consiliile locale se întrunesc în ședințe ordinare o dată la 3 luni sau ședințe extraordinare, ori de câte ori este necesar, la cererea primarului sau a cel puțin o treime din numărul consilierilor aleși. Ședințele consiliului local sunt publice.

Consilierii răspund solidar pentru activitatea consiliului local și pentru deciziile acestuia pe care le-au votat și în nume propriu pentru activitatea desfășurată în exercitarea mandatului.

Primarul. Primarul este autoritate administrativă a populației unității administrativ-teritoriale și executivă a consiliului local, aleasă prin vot universal, egal, secret și liber exprimat, reglementată în Constituția Republicii Moldova la art.112, care prevede că „Autoritățile administrației publice, prin care se exercită autonomia locală în sate și în orașe, sunt consiliile locale alese și primarii aleși”. De asemenea statutul și rolul primarului în cadrul autorităților publice locale este specificat și în Legea nr. 123-XV din 18.03.2003 – capitolul III art.31-41.

Atribuțiile de bază ale primarului sunt desfășurate în domeniul: asigurării ordinii de drept, economic și financiar-bugetar, politicii de cadre, învățământului, ecologiei.

Primarul asigură executarea deciziilor consiliului local și prezintă, la cererea consiliului local, informații despre executarea deciziilor adoptate de consiliu, alte informații despre activitatea sa de exercitare a anumitor atribuții ce îi revin potrivit legii.

În conformitate cu prevederile art.37 alin.1 al Legii nr. 123-XV din 18.03.2003, în exercitarea

atribuțiilor sale, primarul emite dispoziții cu caracter normativ și individual.

Consiliul raional. Consiliul raional este „autoritate reprezentativă și deliberativă a populației raionului, care coordonează activitatea consiliilor locale în vederea realizării serviciilor publice de interes raional”, prevădute de rezultatul din norma juridică – art.1 Legea nr. 123-XV din 18.03.2003.

Consiliul raional este reglementat în Constituție - art. 113, care prevede că „Consiliul raional coordonează activitatea consiliilor sătești și orașenești în vederea realizării serviciilor publice de interes raional. Acesta este ales și funcționează în condițiile legii. Raporturile dintre autoritățile publice locale au la bază principiile autonomiei, legalității și colaborării în rezolvarea problemelor comune”. La fel, aceeași temeinicie legală poate fi dedusă și din conținutul legii nr. 123-XV din 18.03.2003 – Capitolul VI art.47-61.

Consiliul raional este compus din consilieri, aleși în condițiile Codului electoral [2]. Consiliul raional se întrunește în ședințe ordinare o dată la 3 luni și în ședințe extraordinare ori de câte ori este necesar, la cererea președintelui raionului sau a cel puțin o treime din numărul consilierilor aleși. În exercitarea atribuțiilor sale, consiliul raional adoptă decizii supuse controlului de legalitate.

Consiliul raional coordonează activitatea consiliilor locale în vederea realizării serviciilor publice de interes raional, organizează serviciile publice de interes raional, analizează propunerile făcute de consiliile și de primarii satelor (comunelor) și orașelor (municipiilor) în vederea adoptării de programe și prognoze economice, aprobă strategii, prognoze, planuri

și programe de dezvoltare social-economică a raionului, stabilește orientările generale în domeniul urbanismului și amenajării teritoriale, desemnează secretarul consiliului raional, șefii de direcții, aprobă propriul regulament.

Atribuțiile consiliului raional constau și în adoptarea bugetului raionului, atribuții în domeniul economic, social, științifico-cultural-artistic, sportiv și tineret.

Controlul efectuat în cadrul Consiliului Raional se efectuează

conform schemei de mai jos, unde sunt prezentate statele de personal ale aparatului președintelui raionului, direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea Consiliului raional:

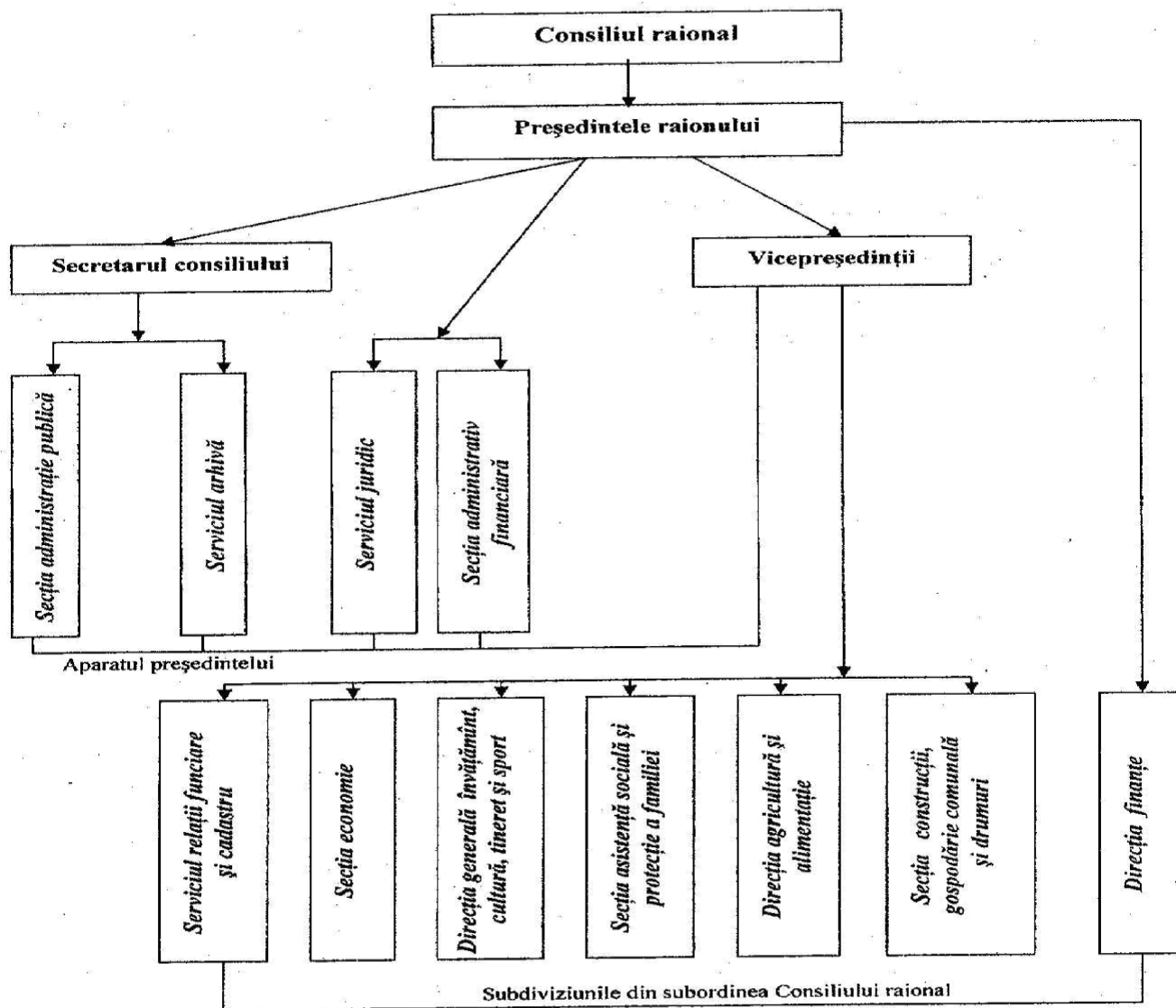

Figura 1. Organigrama aparatului președintelui și subdiviziunilor din subordinea Consiliului raional [4].

În conformitate cu cadrul normativ, Consiliul raional alege președintele raionului, la propunerea a cel puțin o treime din consilierii aleși, cu votul majorității consilierilor aleși. În cazul în care candidatura propusă nu întrunește votul majorității consilierilor aleși, în

termen de 15 zile se convoacă o nouă ședință în vederea organizării alegerilor repetate. Dacă și după alegerile repetate niciuna din candidaturile propuse nu întrunește votul majorității consilierilor aleși, în termen de o săptămână se organizează o votare suplimentară

în urma căreia se consideră ales candidatul care întrunește cel mai mare număr de voturi. Președintele raionului este ajutat de vicepreședinți. Numărul vicepreședinților se stabilește de consiliul raional, în funcție de numărul locuitorilor din raion. Raionul cu până la

50.000 de locuitori poate avea un vicepreședinte, iar raionul cu peste 50.000 de locuitori poate avea 2 vicepreședinți. Vicepreședintele raionului este ales de consiliul raional, la propunerea președintelui raionului, în condițiile cerințelor menționate *supra*” [3].

Consiliul raional alege – potrivit art. 56 alin.1 din Legea nr.123-XV din 18.03.2003 pe toată durata mandatului președintele raionului. Președintele raionului este ajutat de vicepreședinți.

În temeiul legii, președintele raionului exercită conducerea operativă a treburilor publice locale. Președintele raionului reprezintă raionul în raporturile cu Guvernul, cu alte autorități publice centrale, cu persoane fizice și juridice din țară și străinătate, precum și în instanța judecătorească.

Președintele raionului este coordonator al serviciilor publice descentralizate din cadrul raionului și exercită atribuțiile de președinte al comisiei pentru situații excepționale.

Atribuțiile de bază ale președintelui raionului sunt prevăzute în art.60 din Legea nr.123-XV din 18.03.2003. Așadar, acesta având responsabilități în domeniile asigurării ordinii de drept, economic și financiar-bugetar, apărării și situațiilor excepționale, electoral, colaborării cu alte autorități publice. Președintele raionului prezintă anual sau/ori de câte ori este necesar, la solicitarea Guvernului, informații cu privire la activitatea sa și a serviciilor publice constituite în raion. În exercitarea atribuțiilor sale, președintele raionului emite dispoziții cu caracter normativ și individual.

Concluzie. În lumina considerentelor de mai sus, putem concluziona că problematica controlului asupra administrației publice izvorăște din necesitatea asigurării îndeplinirii sarcinilor și misiunilor fundamentale, care au fost conferite ansamblului de autorități și

organe administrative, în procesul realizării valorilor politice statuate prin lege, în interdependență cu necesitatea satisfacerii intereselor generale ale societății.

În ultimul timp organele administrative, practic, sunt implicate în întreaga activitate a societății contemporane, aceasta o dictează viața din ce în ce mai complicată. De aici apare și numărul mare de litigii, care se creează odată cu schimbările din societate în perioada de tranziție, de la o societate cu o economie supracentralizată, la o societate cu o economie de piață.

Relațiile de piață, încheierea contractelor de către autoritățile administrației publice cu persoane particulare, extinderea proprietăților private, acestea și alte aspecte cer imperios controlul de legalitate, controlul de oportunitate și de eficiență a actelor administrative emise de organele administrative.

Referințe bibliografice

1. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994 // Monitorul Oficial nr. 1 din 12.08.1994, în vigoare din 27.08.1994.
2. Codul Electoral nr. 1381 din 21.11.1997 // Monitorul Oficial nr. 81 din 08.12.1997, în vigoare din 08.12.1997.
3. Legea nr. 123 din 18.03.2003 privind administrația publică locală // Monitorul Oficial nr. 49 din 19.03.2003, în vigoare din 25.05.2003.
4. Hotărârea Guvernului nr. 689 din 10.06.2003 cu privire la organigrama și statele de personal ale aparatului președintelui raionului, direcțiilor, secțiilor, altor subdiviziuni din subordinea Consiliului raional // Monitorul Oficial nr. 116-120 din 13.06.2003.

INFORMAȚII DESPRE AUTOR:

Vladislav GALEMBA,
lector superior la Catedrei
„Pregătire militară și intervenții

profesionale”,
Academia „Ștefan cel Mare” a
Ministerului
Afacerilor Interne al Republicii
Moldova.

INFORMATIONS SUR L'AUTEUR:

Vladislav GALEMBA,
senior lecturer at the Department
“Military training and professional
interventions”,
Academy “Ștefan cel Mare” of the
Ministry of
Internal Affairs of the Republic of
Moldova.